

Děkuji své ženě, bez jejíž pomoci by tato i jiné práce nevznikly.

ÉTOS ŽIVOTA

Petr Riesel

V současné době jsem delší dobu postižen degenerativní oční chorobou a nevidím nablízko a nemohu tedy číst a psát. Jsem tak ochuzen o mnohé činnosti. Jako na běžícím pásu se mi vynořují nejrůznější vzpomínky a prožitky, které také souvisí s mou prací.

Návrat z koncentračního tábora Terezín koncem května 1945 po téměř 3 a ½ letém věznění nebyl radostný. Cítili jsme se velice osamělí. Ve 12ti letech jsem neuměl číst a psát, protože jsem absolvoval pouze 1.třídu obecnou a pak jsem, pro svůj židovský původ, byl ze školy vyloučen. Měl jsem co dohánět. Do druhé třídy gymnázia v Plzni jsem nastoupil až v listopadu 1945. Jeden spolužák, s kterým jsem seděl v lavici a od kterého jsem chtěl něco opsat, řekl: „že židovi opsat nedá.“ Zbil jsem ho. S ostatními spolužáky jsem se brzy skamarádil. Spolu jsme sportovali, hráli divadlo, chodili do tanečních a jezdili během školního roku často na týdenní lesní a zemědělské brigády. Ve škole jsme museli všichni být členy ČSM. Když se blížila maturita, pomáhali jsme organizovat maturitní ples. Bylo nařízeno, že na plese všichni musíme mít svazáčkou košili. Tomu jsme se nepodrobili a ples se nekonal.

Chtěl jsem studovat medicínu, ale měl jsem obtíže se na studium lékařství dostat z politických důvodů, neboť jsem byl jednou spolužákní označen za příznivce západního způsobu života. Tím bylo asi myšleno to, že jsem měl rád jazz, hrál na půjčený saxofon a že jsem byl velice roztrpčen ze zákazu Junáka, jehož jsem byl členem a který mi po návratu z koncentračního tábora pomáhal a učil normálně žít. Já jsem nic nevěděl o životě na Západě, tak jako ta spolužákně, která se po mnoha letech některým bývalým spolužákům svěřila s tím, že když vstupovala do KSČ, byla pobízena, aby označovala třídní nepřátele, nebo osoby, které nejsou spokojené se současnou politikou KSČ. Litovala, že na mne napsala onen posudek, který se se mnou pak vláčel až do

roku 1989. Vzkázala mi, že ji to mrzí, že se omlouvá, a že tehdy myslela, že jedná správně. Na studium lékařství jsem se nakonec dostal.

Po absolvování lékařské fakulty v Plzni jsem dostal umístěnku do českého pohraničí, kde scházeli lékaři. Po krátkém pobytu v nemocnici v Chomutově jsem se stal obvodním lékařem na venkově, posléze v městě Chomutov a nakonec závodním lékařem v průmyslovém závodě.

Nemocné jsem většinou musel posílat odborníkům v poliklinice, protože posudkový lékař, který kontroloval dokumentaci pacientů práce neschopných, nedůvěřoval závěrům nás, mladých lékařů, kteří jsme skutečně nebyli dostatečně připraveni na práci obvodních lékařů. Závod také nepřijímal mé návrhy na zlepšení pracovního prostředí a na ochranu zdraví pracujících. Vedení závodu bylo zaměřeno hlavně na plnění plánu. O nemocné na závodě jsem pečoval, dokonce jsem je navštěvoval doma, často si pro mne jezdili na motorce. Ač jsem nic neuměl a ničemu moc nerozuměl, byl jsem zván do rodin jako rodinný lékař. Učil jsem se vnímat a hodnotit rodinné prostředí a vztahy jejich účastníků. Mnozí pacienti mi říkali „mladej Budlák“, což se vztahovalo k legendárnímu MUDr.J.Budlovskému, mému předchůdci. I tak jsem měl hodně volného času. Odpoledne, když má práce na závodě skončila, jsem chodil vypomáhat na ortopedii, kde se často operovalo do večera. Od stání během operace mne však bolela záda a proto jsem svá odpoledne na ortopedii skončil.

Požádal jsem ředitele OÚNZ Chomutov o nějaký krátký nadúvazek. Řekl mi, že jediné volné místo je práce lékaře protialkoholní poradny 6 hodin týdně, která v Chomutově není trvale provozovaná. Lékaři odmítali poskytovat tuto péči, že to neumí, střídali se. Ředitel mi nabídl tuto práci s tím, že to můžu dělat i s ohledem na mé politické názory, neboť jsem byl znám jako kritik totalitní verze rozvoje socialismu u nás. Smlouvu na tuto práci jsem podepsal koncem dubna roku 1960. Pracuji jako lékař ordinace pro prevenci a terapii návykových chorob dosud, tj. přes 60 let, z toho 40 let současně s prací závodního lékaře.

Co se týče začátku mé práce v protialkoholní poradně, přiznávám se, že o této problematice jsem vůbec nic nevěděl, a že jsem tedy nevěděl co dělat, jak se chovat a jak případně léčit. Alkoholici, kteří byli doporučováni do mé péče, se svěřovali, že jsou alkoholem velice poškozeni a že by se rádi léčili, že o ně nikdo nechce v tomto ohledu pečovat. Poskytoval jsem tedy to, co ve mně bylo:

porozumění, empatii, neodsuzování a poskytování naděje na uzdravu, i když jsem nevěděl, jak k ní dojít. K péči o závislé jsem cítil více blízkosti než k mnohým pacientům v závodní ordinaci, kam někteří chodili až 3x týdně, protože se to smělo a krátili si tak pracovní dobu. Na alkoholu závislí pacienti oceňovali můj zájem o ně a mou péči.

Vyžádal jsem si jednou týdenní školení u MUDr. Skály v pražském Apolináři. Tam jsem nedostal žádné konkrétní pracovní ani učební zadání, a tak jsem seděl v Apolinářské zahradě a vnímal jarní nádheru a ticho. Když mne MUDr. Skála uviděl sedět v zahradě, vyjádřil nespokojenost a prostě mě vyhodil, abych jel zpět do Chomutova. Já jsem mu řekl, že jsem očekával, že se budu moci od něho učit, že jsem nepřijel do Prahy, abych seděl v knihovně a četl odborné texty. Řekl jsem mu, že při sezení na lavičce přemýšlím o tom, co vše se musím naučit, abych mohl ambulantně pečovat o pacienty. Řekl jsem mu, že jsem již v Chomutově nastudoval jím vypracovaný režim pro ústavní léčbu. Snažil jsem se jej používat v jiné formě v ambulantní péči, ale nefungovalo to. To MUDr. Skála přijal a své rozhodnutí odvolal.

Během pobytu v Apolináři jsem se setkal s některými dlouhodobě abstinujícími pacienty MUDr. Skály a od nich se učil, neboť oni se doléčovali také svou aktivní účastí v léčbě začínajících pacientů. Chodili pomáhat do protialkoholních poraden v roli poučených laiků, kteří trénují trvalou a důslednou abstinenci od alkoholu. Byli svědky toho, jak tato péče v protialkoholních poradnách probíhá, co se týče diagnostiky, diferenciální diagnostiky, přípravy pacientů na ústavní léčbu nebo jejich doléčování. Začal jsem pilně studovat psychiatrii, psychologii a sociologii. Nezapomněl jsem se doučovat i jiné obory, které jsem potřeboval jako praktický lékař. Po absolvování kardiologického kursu jsem atestoval z vnitřního lékařství. Přál jsem si však stát se psychiatrem, ale to mi nebylo z politických důvodů umožněno, že bych svými názory a postoji neprospíval léčení psychiatrických nemocných, v léčbě alkoholiků to až tak nevádí.

Účastnil jsem se Apolinářských léčebných, doléčovacích i společenských programů, i když jsem nebyl v Apolináři nikdy zaměstnán. Dojížděl jsem ve svém volném čase z Chomutova na KLUS (Klub usilujících o abstinenci). Jednou mne MUDr. Skála požádal o vedení KLUSu, což byla pro mne velká pocta. Později jsme se se ženou rádi účastnili apolinářských Silvestrů.

V roce 1962 jsem s podporou Veřejné bezpečnosti založil v Chomutově záchytnou stanici ve Skálovském duchu, tj. zdravotnickou, nikoli policejní. Ředitel chomutovské nemocnice se zřízení záchytné stanice bránil a argumentoval tím, že informujeme země na západ od nás, že zde máme problém alkoholismu. Stal jsem se neplaceným vedoucím záchytné stanice, kam členové Veřejné bezpečnosti přivázeli opilé. Lékař, který konal pohotovostní službu v noci pro celé město, byl volán na záchytnou stanici, aby rozhodl o přijetí či nepřijetí opilého. Do záchytné stanice jsem byl často volán v noci, když pohotovostní lékař si nebyl jistý diagnózou a nemohl se rozhodnout, zda opilého v záchytné stanici umístit.

Mé zkušenosti z práce závodního lékaře, který se zabývá spíše somatickými nemocemi, jsem mohl uplatnit v diferenciální diagnostice opilých osob. Rozpoznával jsem, že se mimo opilost jedná třeba i o významný výkyv cukrovky, nebo že se současně jedná i o otřes mozku či prožívanou psychózu. Nejvíce obtíží v umísťování těchto osob do jiných odborných zařízení bylo u psychóz.

MUDr. Skála si zřejmě všiml toho, že se učím, a oceňoval i mou práci v protialkoholní poradně. Mám dosud pocit, že mi tehdy všechno šlo, bylo to takové romantické období. Získal jsem některé, i když krátce abstinující pacienty, pro práci laických terapeutů, jak jsem to zažil v pražském Apolináři. MUDr. Skála mi nabídl, abych o své práci ve venkovské protialkoholní poradně referoval v pražském Apolináři. V poslední lavici pro odborníky se potutelně usmíval jeden starší lékař. Já jsem četl svůj text, takže jsem nezachytil jeho úsměšky. Všiml si toho ale MUDr. Skála, který akci předsedal a nahlas oslovil toho lékaře, aby se neposmíval, že jsem teprve začínající terapeut. Svůj text jsem pak přepracoval a s MUDr. Skálou jsem jej přednesl na psychiatrickém dni v Plzni.

I když jsem se v průběhu času stal i žákem dalších význačných osobností z oboru psychiatrie, MUDr. Skály jsem si vážil nejvíce. Byla to silná osobnost. Byl současně psychiatrem, sportovcem, učitelem a psychoterapeutem, prostě významným humanistou. Oceňoval jsem a obdivoval také sestru A. Maťovou, dlouholetou spolupracovnici MUDr. Skály. Čím dál tím více jsem vrůstal do mentality Apolináře. Napsal jsem o tom v posledních letech článek „Můj 45 letý kontakt s Apolinářem“.

MUDr. Skála mne v mé adiktologické práci povzbuzoval a vzal mne dokonce do Amsterdamu (před rokem 1968), kde se konala konference expertů Světové zdravotní organizace v oblasti prevence a terapie alkoholismu. Z tzv. východního bloku jsme tam byli sami dva. V Amsterdamu jsem po skončení konference zůstal na tamní protialkoholní klinice ještě celý měsíc mé dovolené. Byl jsem pozván do léčebny v Croningen, kde jsem přednesl v lámané angličtině své sdělení o péči o závislé ve venkovské protialkoholní poradně. Na protialkoholní klinice v Amsterdamu jsem informoval o svém návrhu na projekt, který byl určen jako učební pomůcka k výkladu vzniku, průběhu a následků alkoholismu. Výklad byl v učební pomůcce doplněn i zpětnými vazbami, tj. informací o návratu k recidivám při porušení léčby atd. Tato učební pomůcka pro skupinovou terapii mohla být použita i pro výklad jiných nemocí. Přizvaní odborníci chtěli tento návrh ode mne odkoupit a chtěli ho použít jako psychotherapeutickou pomůcku pro výklad vzniku, průběhu a následků diabetu II. typu. Já jsem již tehdy měl objednávku z našeho ministerstva zdravotnictví na 17 takových dvojpanelů. Řekl jsem, že to chci realizovat doma a pro výklad alkoholismu. Jediný žijící svědek tohoto projektu je MUDr. Jiří Profous. Ten byl tehdy psychiatrem Ústřední vojenské nemocnice, která zadala můj návrh k výrobě ve Výzkumném ústavu Jinonice. Tam jsem byl pozván, abych se přesvědčil o tom, že technicky zpracovaná dokumentace je nepoužitelná. Vypracovali ji v Chomutově studenti průmyslové školy s jedním profesorem, byly použity zastaralé technické prvky.

Po návratu z Amsterdamu jsem absolvoval dlouhodobý psychotherapeutický výcvik. Školil jsem se u manželů Knoblochových a u P. Boše, u kterého jsem absolvoval kurs rodinné psychotherapie. Dlouhodobou skupinovou psychotherapii jsem absolvoval u PhDr. Břicháčkové a v komunitě H. Klímové. Učil jsem se neformálně od bohnického primáře Rubeše a psychologa E. Urbana, který významně spolupracoval s doc. Skálou. Účastnil jsem se domácích i mezinárodních konferencí, publikoval jsem. To vše oceňoval doc. Skála a nabídl mi místo lékaře, primáře v léčebně Červený Dvůr. Nabídku jsem odmítl, protože jsem věděl, že se na takovou práci a funkci nehodím. Nejlépe jsem se cítil jako individuální a skupinový terapeut, to trvá dodnes. Primářem se posléze ku prospěchu léčebny Červený Dvůr stal velice zdatný, poučený a pracovitý MUDr. Dvořáček a je jím dodnes.

Počátek roku 1968 přinesl naději.

Spolu s jinými jsme doufali ve změnu. Někteří čelní komunisté přišli za mnou a řekli mi: „Je čas vstoupit do naší Dubčekovy KSČ, vždyť jsi jako my, kteří chceme změnu.“ Do KSČ jsem nevstoupil. Byl jsem zvědav, co nového přinese nově vzniklé hnutí Klub angažovaných nestraníků (KAN). Byl jsem na dvou přípravných schůzích, ale nadšen jsem nebyl. Bylo to jaksi ploché. Po srpnu 1968 jsem byl v novinovém článku „O působení pravicově oportunistických a protisocialistických sil v okrese“ označen spolu s dvěma občany za jednoho ze zakladatelů hnutí KAN v Chomutově. To byla lež. V Chomutově organizace založena nebyla, respektovali jsme, že byla zakázána. Zůstal jsem v tom sám, protože jeden ze zmíněných dvou občanů rychle zmizel z Chomutovska, snad se mu podařilo emigrovat. Druhý se odstěhoval a vzápětí zemřel.

Normalizace 1969. To byla doba šedivého temna.

Byli jsme všichni, asi nejen zdravotníci, voláni k tzv. přátelskému pohovoru, v němž jsme byli mimo jiné dotazováni, jak vnímáme a oceňujeme tzv. bratrskou pomoc armád Varšavské smlouvy. Já jsem zcela jasně a zřetelně řekl, že to není žádná bratrská pomoc, ale vojenská okupace. To byla moje jediná politická aktivita. Nepřidalo mi, že můj bratr emigroval do Kanady. To vše nastartovalo mou politickou diskriminaci.

Má žádost o povolení obhájit studii „Alkoholismus na okrese Chomutov v letech 1961-68“, byla zamítnuta. Stejně jsem s mou prací chodil po úřadech v okrese Chomutov a upozorňoval na to, že jsem zjistil a přesně dokumentoval nárůst prodeje alkoholu v obchodech potravin a zeleniny, že to je chyba z preventivních důvodů, že roste alkoholizace obyvatel. Dokumentoval jsem i nárůst nemocnosti, rozvodů manželství, nárůst trestné činnosti pod vlivem alkoholu, a dalších negativních jevů s tím souvisejících. S mou dokumentací mne všude odbyli s tím, že by se to sice mělo řešit, ale že na to není čas. Prioritu má normalizace.

Napsal jsem 2 scénáře pro Krátký film Praha, tyto filmy zdůrazňovaly význam prevence v oblasti abúzu alkoholu a závislosti na něm. V jednom z těchto filmů jsem hrál sám sebe v roli učitele základní školy. Ani jeden z filmů se nedostal do distribuce, protože já i pan Eduard Hrubeš, který také ve filmu hrál, jsme byli v politické nemilosti.

Byl mi zabaven cestovní pas. Podrobnosti diskriminace nebudu popisovat, dostal jsem se však spolu s ženou na seznam nežádoucích osob, které nemají zastávat veřejné funkce. Diskriminace ze strany OV KSČ a ze strany StB měla silný antisemitický náboj. Tajemník OV KSČ mi říkal, že jsem asi hlavně Žid a že své Češství bych měl prokázat tím, že se veřejně přiznám k tomu, že jsem se ve svých kritických názorech vůči KSČ mýlil a že je odvolávám. StB mě chtěla získat jako svého agenta, který bude informovat o tom, co se děje na Židovské obci v Praze, jaká je tam nálada, jaké názory apod. Když jsem to odmítl, byl jsem vydírán lákavými nabídkami. Přišlo však i nejružnější vyhrožování. Když jsem nepovolil a trvale odmítal spolupráci s StB, přestali na mne dotírat a já měl pocit, že došlo ke stavu klidu, že StB přijala mé odmítnutí. Mýlil jsem se. Následoval trest. Za nějaký čas mi volal ředitel OUNZU, že dostal telefonický příkaz, aby mi dal výpověď z jakéhokoliv důvodu. Přátelsky mi doporučil, abych dal výpověď sám. Kdyby on mi dal výpověď z důvodu např. ztráty důvěry, nikde bych již nebyl přijat jako lékař. Dal jsem výpověď a dal se do hledání. Navštívil jsem mnoho OUNZů a všude jsem ukazoval svůj pracovní-politický posudek. Všude jsem slyšel totéž. Že by mě jako zkušeného obvodního lékaře potřebovali, ale že politický posudek je velká brzda. Někde mě odmítli pouze s tím, že není byt a že není místo pro ženu atd. atd. Dal jsem si inzerát a přihlásily se Blanické strojírný Vlašim, které potřebovaly rychle závodního lékaře. Ředitel OUNZu Benešov, který se měl stát mým zaměstnavatelem, mi řekl, abych posudek nikde neukazoval a rychle začal dobře pracovat, že zpráva z OUNZu Chomutov dojde do Blanických strojíren Vlašim později, když už budu zaměstnán. K tomu došlo a měl jsem být vyhozen, ale již se šířil názor, že jsem pečlivý, svědomitý a laskavý lékař. Bylo rozhodnuto, že mohu zůstat, že budu sledován a průběžně hodnocen. Nesmím však navštěvovat dílny kde se vyrábí střelivo a nemám tam docházet ani ošetřovat dělníky s akutním pracovním úrazem. V takovém případě tam má jít jiný lékař. Také jsem nesměl ošetřovat úředníky, pouze dělníky. Získal jsem k také místo lékaře protialkoholní poradny ve Vlašimi a Benešově jako malý lékařský nadúvazek.

V době tzv. normalizace jsem přestal dojíždět do Prahy na schůze Společnosti pro návykové choroby, protože jsem se dozvěděl od přátel, že byli dotazováni ze strany StB, s kým jsem se sešel, o čem jsme mluvili apod. Intenzivně jsem pracoval na závodě i v poradně. V Chomutově mi členové StB, kteří se snažili mne přimět ke spolupráci, vyhrožovali, že moji dceru nepustí na

střední školu, ani na řemeslo. Ve Vlašimi se však dostala na gymnázium. Po maturitě usilovala o přijetí na vysokou školu, ale s ohledem na můj politický profil neměla dost potřebných bodů. S mou pomocí napsala práci „Lesk a bída drog“ – varování pro školy a vyhrála celostátní soutěž o nejlepší studentskou práci. Práce vyšla v nakladatelství Votobia v Olomouci. Dcera získala pozitivní body a dostala se na vysokou školu.

Byl bych nerad, kdyby čtenář tento text považoval za jakýsi sebelítostný fňuk. Text je výrazem mého nesouhlasu a odmítání totalitní ideologie a režimu, který označuje skupiny lidí za nepřátele, aby mohli být diskriminováni, dehonestováni, okrádáni a kriminalizováni.

Před komunismem varovali již před 2.světovou válkou mnozí naši intelektuálové, např. I.Olbracht, F.Langer, J.Hora, S.K.Neumann, F.Peroutka, F.Šrámek, J. Čapek. Analyzovali vývoj společenského dění, předvíдали nebezpečí komunismu a varovali, i když osobní zkušenost s tím neměli.

Karel Čapek v svém fejetonu z roku 1924 „Proč nejsem komunistou“ zdůraznil, že nenávistný komunistický třídní boj tříští společnost a usiluje hlavně o moc. Některým sice dává, ale na úkor jiných, které okrádá a zbídačuje. Čapek uvádí, že chápe ideály komunismu, ale odsuzuje totalitní metody jeho uskutečňování, které jsou dokonce dirigovány z Moskvy. Poválečná euforie v naší společnosti, spojená i s pocitem vděku za osvobození většiny našeho území Rudou armádou, nasměrovala množství našich občanů k lákadlům komunistické agitace, která nabízela spravedlivější společnost. Tato nabídka se však týkala části společnosti podle třídní příslušnosti, a také těch, kteří se rychle přizpůsobili, aby mohli těžit z nabízeného členství v KSČ. Diktatura proletariátu, kterou nastolila KSČ po vyhraných volbách, neznamená, že masy proletářů budou vládnout. Staly se pouze politickým materiálem pro dosažení cílů KSČ ovládat totálně celou společnost.

Během let se komunistická ideologie a praxe vyprázdnila a nabídla netotalitní formu uskutečňování socialismu a komunismu u nás, ne již pod praporem revoluce, ale s nabídkou uskutečňovat socialismus s lidskou tvář. Reakcí Moskvy byla vojenská okupace ČSSR. Mnozí komunisté prohlédli, nesouhlasili a byli z KSČ vyhozeni. Mnozí byli diskriminováni, tak jako my, kteří totalitní formu uskutečňování socialismu a komunismu nepřijali nikdy.

V roce 1982 jsem skládal atestaci z léčení návykových chorob jako výjimka. Byla to nadstavbová atestace pro psychiatry. Nepodléhalo to schválení komunistů, byla to interní záležitost ministerstva zdravotnictví. Zkouška trvala 3 dny a byla spojena s ubytováním ve Výzkumném ústavu psychiatrie v Bohnicích.

Byla neobyčejně těžká a dlouhá, musel jsem vypracovat studii o tom, jak rozdílné jsou závislosti na alkoholu a na jiných drogách. Verbálně mě zkoušel prof. Janík. Řekl si jaksi pro sebe: alkohol umíte, tak si vás vyzkouším z psychiatrie. Zkoušel a byl spokojen. Řekl: psychiatrii taky umíte, ale vůbec si nepamatuji, kdy jste u mne skládal dvojku (druhá atestace z psychiatrie). Řekl jsem po pravdě: nemám ani první atestaci. Pan profesor se podivil a otázal se jak to? Odpověděl jsem pravdivě, že mi to komunisté zakázali z politických důvodů. Pan profesor znachovatěl a odešel. Zakrátko se vrátil a řekl mi: atestaci jste udělal, můžete jít domů. A odešel. Přítomný doc. Skála mi gratuloval a pozval mne na oběd. Dodnes lituji, že jsem poděkoval a odmítl, byl jsem tak unaven, že i ve vlaku jsem usnul a přejel.

V roce 1988 jsem byl požádán vést poradnu v Kutné Hoře, neměli lékaře. Vyhověl jsem a od té doby tam pracuji.

Rok 1989.

Doba temna byla osvětlena, proniklo světlo budoucí svobody a demokracie. Václava Havla jsem jel uvítat do Prahy. Na třetím nádvoří pražského Hradu nás bylo mnoho tisíc lidí. Euforie byla kolektivní. O Václavu Havlovi, jeho životě a práci jsme někteří věděli z jeho nezveřejňovaných textů, které pronikaly do psychiatrické veřejnosti. Společnost ožila. My lékaři jsme se museli privatizovat. Já jsem to odmítl, podnikat neumím. Byl jsem již v důchodovém věku a měl jsem si vybrat mezi funkcí privatizovaného praktického lékaře nebo lékaře protialkoholní poradny. Vybral jsem si to druhé a pokračoval v protialkoholní poradně Vlašim a Benešov s úvazkem 0,6 lékařského místa. I já jsem ožil. Začal jsem opět psát a publikovat. Konečně jsem obhájil svou kandidátskou práci, profesor Hoeschl se o ní vyjádřil, že je významná a inspirující, má obecný význam a je cennou náповědou pro dnešek. Komisi zkoušejících mne představil můj ručitel doc. Skála, takto: "Petra znám 30 let. Je to buldok. Když se zakousne tak nepustí." Všichni porozuměli, nikdo se na nic neptal.

Účastnil jsem se soutěže o cenu Jaroslava Skály a získal několik ocenění.

Měl jsem více volného času, a tak jsem postupně pracoval jako posudkový lékař pojišťovny v Praze 4 1 den v týdnu a jako lékař v humanitní organizaci Život 90 v Praze 2 dny týdně. Navštěvoval jsem staré osoby, o které se Život 90 staral. Často se vracím k 74 kopiím záznamů z těchto návštěv. Obzvláště si vzpomínám na dvě klientky, jedna z nich byla upoutaná na lůžko, téměř neviděla a neslyšela, nemohla spát a byla inkontinentní. Když jsem k ní přišel, uvědomil jsem si, že žádný, byť léčebně myšlený dialog, není na místě. Sedl jsem si k ní, držel ji za ruku a druhou rukou jsem hladil její předloktí. Cítil jsem, že to vnímá, měli jsme spolu oční kontakt. Mluvit začala sama a říkala mi, že donedávna měla alespoň jednu radost. Na parapet okna se pravidelně vracel ptáček a pípal tam. Vnímal, že jí něco vypravuje nebo že jí zpívá. Když pod okny začali dělníci opravovat tramvajové koleje a nastal hluk, ptáček odletěl a již se nevrací. Zmohl jsem se pouze na nadějný povzdech, že se snad ptáček jednou vrátí. Druhá klientka bydlela ve 4 poschodí žižkovského domu, měla amputovanou jednu nohu nad kolenem. Byla úplně osamělá, všichni příbuzní a známí umřeli. Její pokoj nebyl dlouho vymalován a okna byla špinavá. Její ošetřovatelka za celá léta neumyla ani kousek okna, neměla to ve smlouvě. O této klientce jsem vypravoval ženě a napadlo nás sehnat jezdící židli a vyvézt ji ven do nedalekého parčíku, aby se mohla potěšit jarní krásou a sluncem. Klientka byla nadšená, my jsme si s ženou v Životě 90 půjčili v neděli jezdící židli a zavolali jí, že jsme na cestě. Řekla nám, že děkuje, ale že to odmítá. Bylo by to jistě krásné, ale ona má obavy, že by trpěla tím, že to nelze opakovat.

Také jsem začal vypomáhat v protialkoholní poradně v Mělníce. MUDr Hampl mne o to požádal a později mne místo sebe delegoval na místo garanta léčebného programu na oddělení pro léčbu závislostí v psychiatrické nemocnici Horní Beřkovice. Tam tehdy nebyl primář a museli mít garanta. Nebyl zapotřebí, léčebný program byl dobře zvládnán a já ve skutečnosti pracoval jako starší sekundární lékař. Měl jsem přednášky pro závislé a vedl jsem s nimi diskuse. Podpořit mě přijeli mí déle abstinující pacienti z Kutné Hory. Došlo k diskusi mezi novými pacienty oddělení a mezi abstinujícími pacienty. Bylo to užitečné, atmosféra byla podobná jako na setkání v pražském KLU Su.

Spolu s dr.Kroftovou jsme napsali text na téma „Transgenerační přenos závislosti na drogách“. Tento text byl publikován v souhrnné práci M.Preisse,

kteřá vyšla v Rafael institutu, jehož jsem členem. Můj text „Přispěvek k úsilí přispět ke zdravějšímu životu – Poznámky k současné problematice léčby pacientů závislých na drogách“ vyšel v slovenském odborném časopise Alkoholismus a drogové závislosti. Zkrácená verze s nabídkou uskutečnitelných forem prevence byla nabídnuta školám v Kutné Hoře i v Mělníce, pro žáky, jejich rodiče a případně i pro učitele. V těchto pracích je zdůrazněno, že celospolečenská prevence zaměřená na úsilí potlačit zneužívání návykových látek, z kterých sestávají drogy, má větší naději, než léčba, zvláště u závislých na opiátech.

Začal jsem se angažovat i na veřejnosti. V Praze i v Plzni jsem spolu s jinými chránil symbolicky svou přítomností Židovskou obec v Praze i synagogu v Plzni, v době kdy tzv. Dělnická strana, napojená na nelegální neonacistickou organizaci Národní odpor organizovala průvody záměrně kolem míst významných pro Židy. Když průvod procházel kolem nás, jeho účastníci na nás řvali „Židi do plynu!“ Průvod neonacistů v Plzni chránila policie, protože byl formálně povolen. Policisté žádné výkřiky neslyšeli. Spolu s PhDr. Tydlitátovou z filozofické university v Plzni, kde jsem 2x přednášel, jsme marně na úřadech žádali o zrušení těchto pochodů s neonacistickým programem. Neuspěli jsme a já jsem napsal obsáhlý text „Protestuji“ a rozeslal jsem jej všem významným úřadům a ministerstvům. Dostal jsem, pokud vůbec, vágní odpovědi. Pouze tehdejší ombudsman Otakar Motejl mi odpověděl, za jakých okolností lze průvod zakázat či přerušit. Plzeňští úředníci však nezakázali tyto průvody s neonacistickým programem, měli strach, protože minulý plzeňský primátor průvody zakázal a byl za to souzen, i když ho soud následně osvobodil.

Můj text vydal primátor města Plzně a dostal jsem uznání a pamětní medaili na slavnostním zasedání v plzeňské radnici. Připomínám si, že chránění synagog v Plzni se účastnil dosti velký počet nežidovských občanů, mimo jiné též katolický biskup msgr. Radkovský. Ten nás k večeru pozval na mši do Bartolomějského chrámu a my jsme rádi šli. Byl to vzájemný prožitek náboženské tolerance a lidské účasti. Byl jsem také požádán, abych přednesl starším dětem ve škole něco o koncentračním táboře. K největší pozornosti a porozumění žáků a učitelů došlo na katolických gymnáziích na jižní Moravě a na náměstí Míru v Praze.

Do Plzně jsem byl pozván jako přeživší na oslavy výročí osvobození Plzně Americkou armádou. Tato oslava byla spojena i s uctěním památky židovských obětí. Pořadatelé mne vyzvali, abych pronesl na setkání úvodní projev. Ten jsem pronesl v Městském divadle v Plzni. Neskrýval jsem své dojetí, když se poté v divadle hrála krátká opera Hanse Krásy: Brundibár. Tato opera se opakovaně hrála i v Terezíně, já v ní také zpíval. Mé dojetí v Plzni bylo o to větší, že to zpíval sbor dětí mnoha národností, také českých a německých. Od vnuka generála Pattona, který osvobodil Plzeň v roce 1945, jsem dostal pamětní medaili.

Účastnil jsem se také občanské demonstrace na Hradčanském náměstí v Praze s názvem Nezapomínáme. Přednesl jsem tam projev na téma potřeby ochrany, rozvoje a posilování demokracie. Končil jsem citátem Jana Masaryka: Pravda vítězí, ale dá to fušku. Bylo tím míněno, že pravda by měla vítězit, i když to dá fušku. Profesor filosofie Kroupa, který měl projev po mně, mi šeptnul do ucha: „Vy jste už všechno řekl, já nemám co povídat.“ Mluvil po mně a mluvil výborně.

Vzpomínám si, že jednou, když jsem s doc. Skálou přednášel na psychiatrické klinice v Praze a znal již úryvky z jeho pamětí, že mi řekl: „Je čas, abys také začal psát.“ V jeho pamětech se opakovala spokojenost s jeho výchovou, s rodinným životem, sportem a cestováním v mládí. Já jsem si připomněl své dětství v koncentračním táboře a řekl jsem Skálovi: „Nemám o čem psát.“ Nyní, v současné době, si již uvědomuji, o čem mohu a chci psát.

Jistě jsem při léčbě závislých a při péči o ně udělal hodně chyb. Některé pacienty jsem neuměl odvrátit od sebevraždy, často jsem si uvědomoval svou terapeutickou bezmocnost. Vzpomínám na některé pacienty, o které jsem pečoval a léčil je ambulantně, když odmítli ústavní léčbu s doléčováním a preferovali léčbu ambulantní.

Jeden z mých prvních pacientů v roce 1960 byl OF, mlékárenský dělník z Kadaně, závislý na 12stupňovém pivu. Abstinoval u mne na Antabusu, pravidelně dojížděl. Jednou mi řekl, že musí přerušit léčbu, že musí nastoupit zbytek nepodmíněného trestu, který nedokončil v minulosti pro nemoc. Neptal jsem se, nepátral a vybavil ho Antabusem, aby jej během věznění užíval, což si sám přál. Z vězení mi napsal dopis, že mu byl Antabus zabaven. Jako ostatní

vězňové pracoval na poli. Kdo dobře pracoval, směl si koupit večer 1 pivo. On to odmítl a byl pro to vysmíván spoluvězni i dozorcí. Odjel jsem do oné věznice a vysvětlil jsem, že Antabus jsem mu naordinoval, protože pomáhá pacientovi trénovat trvalou a důslednou abstinenci od alkoholu, tedy i od piva. Antabus mu byl vrácen, jeho prestiž stoupla. Pravděpodobným důvodem nebyla jeho dodržovaná abstinence, ale to, že za ním přijel jeho lékař. Po propuštění z vězení se dále léčil a zemřel až v pokročilém věku na chorobu srdce. Abstinoval tehdy již 12 let.

Léčba s pomocí Antabusu nebyla vždy jednoduchá. Jeden pacient mne o něj požádal, že on bez Antabusu nesvede abstinovat, že nad sebou potřebuje hrozbu. Vyšetřil jsem ho a zjistil poškození jater. Řekl jsem mu, že mu Antabus nesmím dát. Protestoval a řekl mi, že mi podepíše prohlášení, že je informován a že riziko dalšího poškození jater bere na sebe. Podepsal a já jsem mu Antabus poskytl. Řekl mi, že chce být vnoučaty milovaným dědečkem a ne celou rodinou nenáviděným alkoholikem. Jeho dcera je těhotná a on se na dědečkovství těší. Užíval Antabus asi 4 roky, jaterní testy se nehoršily. Docházel si pro Antabus pravidelně, ale k žádné významné psychoterapii u mě nedošlo. Na ukončení užívání Antabusu jsme se domluvili, když řekl, že trvale abstinovat chce, že má silnou motivaci a vůli. Jaterní testy se normalizovaly i při dlouhodobém užívání Antabusu, když pacient nepil alkohol. Po čase se již jako trvale abstinující léčil na onemocnění srdce a při návštěvě odborného lékaře se zastavil i u mne. Řekl mi: „Podívejte se z okna, jsou tam dvě holčičky, cachtají se v louži, to jsou má vnoučata. Moje stará bude nadávat, že musí prát, já jsem šťasten.“

Pacienta, který dojížděl až z Vejprtu, jsem huboval, když mi řekl, že u něho je jakákoliv léčba obtížná, že v této oblasti nemá vůli. Řekl jsem doslova: „Vůli se musí každý učit, nepadá z nebe. Je to namáhavé, ale možné, ve vašem případě nezbytné. Obráťte všechny své schopnosti proti alkoholu.“ Řekl mi, že ho těší, že ho nepovažují za neléčitelného a že se o trénink vůle pokusí. Řekl jsem mu, že to nemá zkoušet, ale dokazovat. Pilně dojížděl a po 6-7 letech ambulantní léčby se z Vejprtu odstěhoval jako trvale abstinující a už jsem o něm nikdy neslyšel.

28letý pacient VT, který byl doporučen do léčby ze svého pracoviště, byl mimořádně negativistický a arogantní a jakoukoliv léčbu odmítal. Ambulantní péči ironizoval a brzy ji svévolně ukončil. Přišel nečekaně asi za 2 roky se zcela

mladičkou, zřejmě bezprizornou romskou dívenkou, která měla po úraze amputovanou pravou ruku k lokti. Pacient se mi svěřil s tím, že se v něm nečekaně ozvalo něco nového, a to přání a možnost pomáhat někomu, kdo je na tom ještě hůře, než on sám. Byl do dívenky zamilován a chodil s ní do léčebné skupiny, úplně se změnil. Všichni pacienti skupiny si dívku oblíbili, neboť byla velice milá a laskavá. Při individuální psychoterapii mi pacient řekl, že mu jeho cit k dívce moc pomáhá. Lásky k ní tlumí jeho nenávisť k matce i k sobě. Oceňoval skupinu, že je to jejich nová náhradní rodina, když ani jeden z nich rodinu nemá. Ani on ani Anička.

Na léčebném úspěchu pacienta FD jsem tak jako v předchozím případě u pacienta VT neměl žádný zjevný terapeutický vliv. V Praze absolvoval ochrannou ústavní léčbu, která mu byla ukončena pro nepřístojné chování. Proto se jeho podmíněný trest měl změnit na nepodmíněný. Pacient si vyžádal rozhovor se soudcem a požádal ho, aby mu povolil ambulantní léčbu, protože si chce doplnit základní vzdělání a musí pracovat, aby se uživil. Soudce mu prý doslova řekl: „Když najdete někoho, kdo vás bude ambulantně léčit, a vy se budete uzdravovat ze závislosti na alkoholu a budete si skutečně doplňovat základní vzdělání a pracovat, což mohu dát kontrolovat, váš návrh přijímám“. Pacient FD přišel do mé ordinace v Chomutově. Nevím, kdo a proč ho poslal požádat o léčbu ke mně. Neodmítl jsem mu ji a nijak zvláště jsem se terapeuticky neangažoval, nechal jsem to na něm. Měl hrozbu nepodmíněného trestu a naději, že se mu vyhne, bude-li abstinovat a pracovat. Vyzpovídal se mi ze všech svých handicapů, stresů, neuspokojivé výchovy od svých rodičů a začal bez léků abstinovat a chodit na skupinu. Začal pracovat jako dělník ve velkém průmyslovém závodě s možností ubytování na ubytovně. Základní vzdělání absolvoval večerním studiem. Na skupiny chodil pravidelně, ale nikdy se verbálně neprojevoval. Všichni jsme vnímali, jak je soustředěný, jak dává pozor, aby mu nic neuniklo, jak skupinové dění a sám sebe prožívá. Vyučil se zámečníkem a v dalších letech dokonce vystudoval průmyslovku. Oženil se s jednou zdravotní sestrou a bydlel u ní. Během let si vydělal na auto a postavil vlastní garáž. Při individuálním pohovoru mi řekl, že chce ještě vystudovat vysokou školu. Řekl jsem mu, že ho chválím a oceňuji, že toho během dlouhodobé abstinence hodně dokázal, že to stačí. On se přesto dostal na VŠ technického typu, ale již v 1. semestru selhal a vrátil se k řemeslu. Zeptal jsem se ho, jestli si nepřeje mít děti. Jeho žena, se kterou jsem mluvil, by byla ráda,

měla z předchozího vztahu již dospělého syna. Pacient řekl, že si netroufá mít a vychovat děti, protože sám to ve svém životě postrádal, že je mu to cizí. Když jsem odcházel v roce 1979 z Chomutova, pacient FD abstinovat přes 15 let. Je o tom zmínka v práci Zrání na str. 35.

Totální můj léčebný neúspěch jsem nepředvídal u pacienta MP závislého na alkoholu, který odmítl ústavní léčbu a abstinovat v mé ambulantní péči asi 5 let dokonce bez antabusu. V té době se mu narodil druhý syn. Dostal po mně křestní jméno, byl jsem za kmotra. Jednou přišel za mnou do mého podnájmu s přáním, abych ho přijal a vyslechl mimo ordinaci v mém soukromí. Byl podvečer, jeho monolog byl dlouhý a posléze zjistil, že mu ujel poslední autobus do vzdálené vesnice, kde bydlel. Nabídl jsem mu přespání. Mou postel odmítl a spali jsme oba na podlaze zabaleni do deky. Jediná postel zůstala zastlaná. Ráno jsme se oba vzbudili, pacient řekl, že se mu moc ulevilo, že děkuje a jel domů. Já šel do práce. Kupodivu přestal docházet do ordinace a během jedné noci mi zavolala jeho manželka, že pacient je doma opilý, chce se oběsit, ale je ochoten mluvit se mnou, proto pro mě posílá taxi. Strávil jsem s pacientem celou noc. Odmítl léky i ústavní léčbu a taxi mne vezlo ráno do práce. Pacient již nepřišel ani se neozval a jeho žena mi zavolala, že se rozpil a že ona s ním chodí do hospody, aby ho přivedla opilého domů. Měla strach, že by se opilý toulal a nedostal se domů. Po čase jsem se dozvěděl, že pacient zdědil kdesi na Moravě domek a že se s celou rodinou odstěhoval na Moravu. Nikdy jsem už o něm neslyšel. V době, kdy jsem ho znal a léčil, nebyl psychotický ani depresivní, jeho osobnost byla vcelku normální, byl „pouze“ závislý na alkoholu.

Svévolné přerušení léčby nebo její odmítání osobami závislými na alkoholu je mnohdy katastrofální a dokazatelné. V nedávné době se přihlásili k léčbě své závislosti na alkoholu 2 pacienti, z nichž jeden uvedl, že ke mně chodil do ordinace již před 20ti lety a že si ho nepamatují. Uvedl, že byl u mne 2x, že jsem diagnostikoval pokročilou závislost na alkoholu a doporučil mu léčbu, kterou odmítl a tzv. „se vypařil“. Přichází nyní a přijme rád péči. Je čekatelem na transplantaci jater pro jejich pokročilou cirhózu. Posílají ho z IKEMu Praha a já mám o něj pečovat a informovat IKEM že pacient abstinguje, což je jedna z podmínek pro transplantaci jater. Pacient se jí nedočkal, zemřel

doma. Vykrvácel z prasklých jícnových varixů, které bývají časté u jaterních cirhóz. Druhý pacient se o něco zlepšil a transplantace se nejspíše dočká.

Atypická ambulantní léčba byla u pacienta v protialkoholní poradně Benešov, jméno jsem zapomněl. Trpěl závislostí na alkoholu a odmítl ústavní léčbu, na kterou jsem ho chtěl připravit. Řekl mi, že slyšel, že jsem po politické stránce „v nemilosti“ a že mi v ordinaci o sobě a o svém životě nebude nic říkat, že jsem určitě odposloucháván. Žádal mne, abych se mu věnoval během procházky někde v přírodě. Nachodil jsem s ním během let desítky kilometrů, když za mnou jezdil v sobotu či neděli do Vlašimi, kde jsem s ním vždy strávil v přírodě celé odpoledne. Pacient abstinovat i bez antabusu. Potvrdila to jeho žena. Pacient se začal velice věnovat svému nedbalému synovi, začal ho pečlivě vychovávat. Když jsem skončil v protialkoholní poradně Vlašim a Benešov, pacient abstinovat 5 let. Dlouho jsme si psali. Pak mi volala jeho žena, že se začal léčit na vysoký krevní tlak a že dostal mrtvici. Už jsem se s ním nikdy nesešel a také o něm nic nevím.

A nakonec jeden pacient ze současnosti z mělnické ordinace, kde se poskytuje i Metadon. Neuvědu ani jeho iniciály. Pacient je dlouhodobě invalidní, těžce neurologicky poškozený po úrazu páteře a je léčen Metadonem pro závislost na opiátech. Během léčby substitučními léky, jimiž jsou Suboxon a Metadon, je zakázáno užívání jakékoli jiné návykové látky. Protože pacient občas užíval benzodiazepin Neurolog, který dostával od své matky, léčené obvodním lékařem, byl na dobu 6ti týdnů z léčby Metadonem vyřazen. Vrátil se k Heroinu a po skončení 6týdenního vyřazení začal v naší ordinaci opět užívat Metadon, Neurologu se zbavil. Během doby se neurologicky zlepšil, obnovovala se hybnost a pacient se svěřoval s pocitem viny nad tím, jak v životě selhal a jakou bolest způsobil rodičům, kterým zemřela zdravá dcera, jeho sestra, při autonehodě. Řekl jsem mu, že může snížit pocit své viny, když udělá něco velmi prospěšného a užitečného. Začal pečovat o své rodiče, ti si toho všimli a pochválili ho. A tak se počala vyvíjet sebeúcta, která téměř úplně snížila pocity viny, pacient cítí, že má ještě naději na hodnotný život v dalších letech. Přiznávám se, že jsem vypadl z psychoterapeutické role, pocítil jsem dojetí a šel pacienta obejmout. To vděčně přijal a opětoval a řekl mi: To je ta pravá léčba pro mne. Naposled mne objala matka, když mi bylo 13 let, to jsem ještě nebral drogy. Tento pacient závislý na opiátech se stal výjimkou, že péči přijímá a

oceňuje a aktivně spolupracuje na úzdravě. Chodí do mé ordinace v Kutné Hoře několik pacientů, kteří stojí o léčbu, ale žádná ordinace AT je nechce přijmout, protože jsou pacienti přeplněné. Proto by mělo by být zřízeno víc odborných ordinací. Měli by také umožňovat léčbu Metadonem, který se na ulici nedá až tak lehce prodávat. Je pacientům poskytován jako tekutina.

S léčbou závislých na opiátech jsou obtíže. Nechtějí se závislosti zbavit, chtějí v ní pokračovat. To jim umožňuje užívání substitučního léku Suboxon, jehož užití je legalizováno z důvodu, že odstraňuje obtíže z odnětí u závislých na Heroinu. Je poměrně bezpečný, nedochází k intoxikacím, jako u závislosti na Heroinu. Suboxon však užívají i mnozí, kteří Heroin nikdy nebrali a je to jejich první droga. Přicházejí do ordinace s žádostí o předpis na Suboxon, že ho kupovali na černém trhu, ale již nemají peníze na koupi. Suboxon na lékařský předpis je podstatně levnější. O jinou formu péče nestojí.

Tito závislí vnímají nabízenou psychoterapeutickou péči jako zbytečnou. Chtějí pouze substituci. Pokud mají substituční lék Suboxon (nebo Metadon), žádné obtíže nemají ani psychické ani somatické. Ptám se jich, potřebují-li nějakou pomoc v oblasti sociální, rodinné a existenciální, slyším často odpověď: žádnou pomoc nepotřebuji, pouze pomoc ve splácení dluhů. Neustále chtějí více substitučního léku Suboxon, aby neměli abstinenciální obtíže při jeho nedostatku. Ve skutečnosti jej mnozí užívají v menším množství, než udávají, zneužívají ho tím, že si ho aplikují do žilního systému, aby dosáhli drogové euforie. Mnohdy dochází k infekcím cévního systému i srdečních chlopní, takže tito zneužitelé musí být operováni a trpí pak často námahovou dušností. Substituční léky Subutex a Suboxon také prodávají a obohacují se, černý trh přímo kvete a posiluje tak toxikomanické společenství. *Některý z pacientů se přeci jen otevře a přizná, že si drogami zkazil život. Namáhat se o úzdravu odmítají i někteří mladí a říkají, že je život nebaví, že jim úzdrava nestojí za námahu, že ani neočekávají, že by se dožili delšího věku. Nejde o depresi, jde o postoj.*

Péče o závislé na opiátech je zaměřena hlavně na snižování škod (harm reduction) a zvyšování kvality života. To je správné a asi odpovídající možností současné situace v léčbě. Součástí této strategie je poskytování substituce. Mnozí pacienti závislí na Suboxonu jsou schopni téměř normálního sociálního života. Snižuje se kriminalita a další sociálně negativní skutečnosti.

Substituční léčba je tedy užitečná pro společnost i pro závislé, i když oni nechtějí dosáhnout optimálnější formy úzdravy. Snažím se alespoň pomalu snižovat ordinaci substitučního léku, aby nemohl být zneužíván a prodáván. Současná strategie péče o závislé, zvláště o závislé na opiátech, je málo účinná. Celá naše společnost by se měla aktivizovat a vytvořit nové strategie v oblasti drogové závislosti a řešení její problematiky. Na to zdravotnictví samo nestačí. Odborné a společenské společnosti, ministerstva, poslanci v parlamentu a politické strany by měly vytvořit a legalizovat účinnější strategii ochrany společnosti, zvláště dětí a mládeže v oblasti prevence všech forem drogové problematiky.

V poslední době jsem byl požádán ředitelem nemocnice v Kutné Hoře, abych napsal svůj pracovní medailon, že by mohl oslovit některé mladší lékaře. Vypracoval jsem jej, jmenuje se Zrání a vyšel v Kutné Hoře a je majetkem nemocnice. Mám několik výtisků na zapůjčení. V současné době kdy pro oční chorobu nemohu číst a psát, jsem dodiktoval své poslední dva texty. Jeden z nich je o „Úsilí přispět k zdravějšímu životu“, ten vyšel ve slovenském časopise „Alkoholismus a drogové závislosti“. Druhý text je nabídka školám o prevenci užívání drog a je určen jak žákům, tak jejich rodičům i učitelům. Text končí vyjádřením T.G.Masaryka, že budoucnost patří střízlivým. Text distribuuje školám můj zaměstnavatel Kutnohorská nemocnice.

Tento text není pokusem psát paměti. Není také jen pracovní inventurou. Sestává z mých vzpomínek v době, kdy nemohu číst a jsem tak ochuzen o podněty zvenčí. Některé vzpomínky jsou bolestné, hlavně ty, které se týkají mého dětství v koncentračním táboře a následné doby, kdy jsme my přeživší byli velice osamělí. Závěrem uvedu svůj inspirativní zážitek. Jel jsem vlakem do práce a do prázdného kupé si přisedla mladá žena s miminkem. Celou dobu až do Kutné Hory, kde vystupuji, se maminka se svým miminkem mazlila. Bylo to dojemné. Připomněl jsem si mnohé své pacienty závislé na drogách, kteří prožili mnohé frustrace v dětství, násilí v rodinách, rozvody rodičů, partnery své matky a uvědomil jsem si, že tito pacienti v raném i pozdějším věku byli nejspíše ochuzeni o tyto projevy vřelosti a lásky od svých matek a otců. Vzpomněl jsem si na písničku „Chovejte mně má matičko jako míšenské jablíčko“. Nabízím chybějící text „ Bud' mi taťko vzorem, jak se dobře chovat, učit se a pracovat, jak nepodléhat slabostem a jak se s životem prát,

aby byl ze mne správněj chlap“. Můj text, zabývající se subjektivními vzpomínkami a zážitky, si zaslouží obecný závěr.

Lidský život by měl být naplněn smyslem a étosem. Étos je mravní příkaz k takovému chování a způsobu života, který je normou v naší společnosti. Jedná se například o život v pravdě, úctu a respekt ke všemu živému i neživému v přírodě. Vzdělání a kulturní zážitky zhodnocují étos života, sport a zájmy jsou doplňkem života. O svobodu je nutno často usilovat. Slušnost a ohleduplnost je povznášející formou lidskosti, k tomu by měl být člověk vychováván. Odpovědnost za své chování je nepostradatelnou hodnotou. Étos i smysl nejsou dané. Musí se hledat, naplňovat, rozvíjet a pěstovat. Etika se zabývá uskutečňováním citovaných hodnot. Otázka, zda by člověk mohl či dokonce měl být lepším než je, má odpověď. Je to nejen možné ale dokonce nutné. Každý člověk by měl svým chováním a jednáním naplňovat optimální verzi sebe sama.

MUDr. Petr Riesel, CSc.

OAT Kutná Hora a OAT Mělník

Mobil 720 586 554

e-mail: riesel.vesela@volny.cz